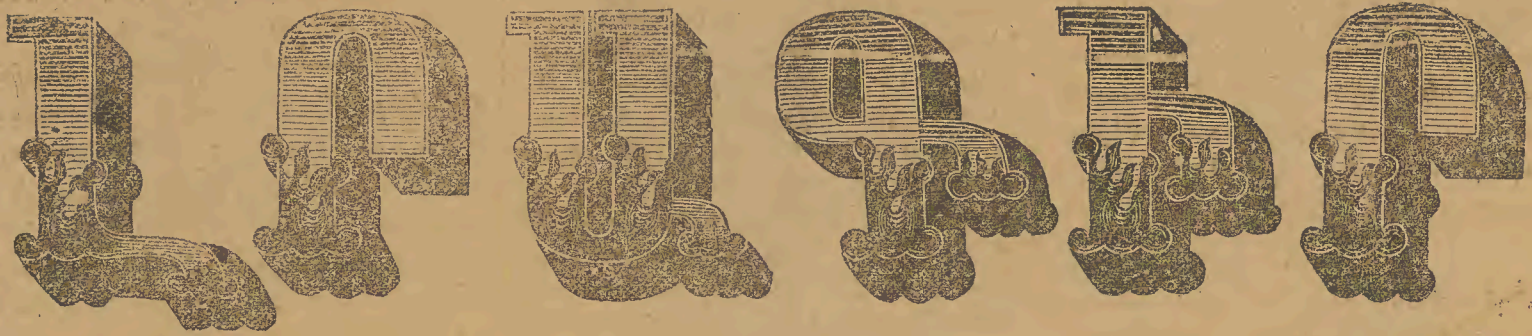

Ա. Չ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՏՆՈՐԷՆ ԽՄԱՂԴԻՐ

ԵՒ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՅԱՆ

ԽՄԱՂԴՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա Բերքեմեթ Բաշար
Իրսի Խանի գէմը Սամուր փո-
ղոյ Թիւ 12

ԳԻՆ 20 ՓԱՐՍՅ

Լրագրայ Խմբագրութեան Կարգադրութիւնը, Գի. Թիւ 60 Գր.

Բաժանորդաց պատճառ Թիւ 60 Գր.

Ա. Չ. Գ.

Չափազանց և Աւագ աստիճան
պատճառաւ Լրագիր փոփոխեց ըս-
տովոյ միջոց յառաջիկայ երեքշաբ-
թի չպիտի հրատարակուի. իսկ եթէ
կարեւոր կամ անսկզբ լրագիր կամ ի-
րաւունք չունի մը պատճառ, յառաջում
պիտի հրատարակուի:

ՏԵՍՏԻՐԱԿԱՆ

ԱՐԴԻ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Ամէն մի վեր զննողոյնոր անըս-
տովութեան ու տաղանայի մը մատ-
նող ուստական Բրթօքօյը վերջա-
պէս ստորագրութեան այս շաբաթ-
օր Լնտա, հինգ մեծ տէրութեանց
դեսպաններուն մէջ, Մինակ մէկ բան
մը կ'մտար, այն է Ռուսիոյ իր բա-
նակներն խաղաղութեան վիճակի մէջ
գտնուի խոտուած, զոր Չորը գիտ-
մամբ չէր ուզած իրեն պարտակա-
նութիւն անցնել յիշեալ Բրթօքօ-
յին մէջ, իսկ այս մասին ալ զԱնգղիա
գահայնելու համար, իր փոխարի-
նութիւն սորա Բրթօքօյին յարելուն
և ընդունելուն, Ռուսիոյ կայսրը ար-
տօնութիւն տուեր է Լնտայի դես-
պան Շուվալովի կոմսին, որ յանուն
Ռուսիոյ յայտնէ զորքերը ցրուելու
յօժարութիւնն ու կամեցողութիւնը,
և այս յայտարարութիւնն ալ մեծ
տէրութեանց դեսպաններուն կող-
մանէ զատ ստորագրողներ է այս
բշօր, ինչպէս ծանոյց երէկ հե-
ռագիրը:

Բրթօքօյին մէջ պարունակեալ
պայմաններն տակաւին յայտնի չեն,
սակայն ոգին ու սկզբունքը արդէն
ծանօթ է: Պօլսոյ Քօնֆերանսին մէջ
Թուրքիոյ համար որոշուած բարե-
նորոգումներն, զորս ըստ սկզբան
Բ. Դուռն ալ ճանչցած, բայց միայն
աստեղ գործադրութեանը համար
առաջարկեալ կերպն ու եղանակը
մերժած էր, ինչպէս որ կ'հաստատէր

զայս օր: Խորհրդարանին բացման
առթիւ խօսուած գահակալական ա-
տենարանութիւնը, այդ բարենորո-
գումներն՝ կրնանք՝ վերադառնալ հա-
տատուեցան ու հարկ անհրաժեշտ
ճանչցուեցան տէրութեանց կողմանէ,
որոնք Բ. Դրան ներկայացնելով զա-
նանք՝ գործադրութիւնը պիտի պա-
հանջեն, յիշեալ Բրթօքօյին մէջ Բ.
Դրան ստորագրութիւն գտնելու աւե-
լորդ բան մը համարուած ըլլալով,
ինչու որ տէրութիւնը ոչ թէ առով
նոր գաղտնիքութիւն մ'ստորագրած
եղան՝ առ սր օր: Կառավարութիւն-
ըն ալ մասնակցելու կոչուէր. առ
տէրութիւնը Քօնֆերանսին մէջ ի-
րենց պահած միութիւնը անգամ մի
ալ ամրապնդելին ու նուիրողորմե-
ցին, իրենց որոշումը հարկ գտնելով
Բ. Դրան վրայ անպատճառ ընդու-
նելու, Թուրքիական քրիստ. ժողո-
վրդոց բարօրութեանն ու ապահո-
վութեանը համար:

Եւրոպ. տէրութեանց ինքնիրեն-
նուն այսպէս բարենորոգումներ որո-
շին ու Բ. Դրան վրայ հարկ գտնել
ուզելին՝ կ'յուզէ թէ Թուրքիոյ
ընդհանուր բարեօրոգումը նպատակաւ
հրատարակեալ նորոգ. օրէնսդրու-
թիւնն ու Սահմանադրութիւնը, եւ
խորհրդարանական գրութեան հա-
տատուութիւնը բնաւ ուէ նշանակու-
թիւն ու կարեւորութիւն մը չունի
մեծ տէրութեանց աչքին առաջը,
ինչու որ եթէ օր: սահմանադրու-
թիւնը այդ կարեւորութիւնն ունե-
նար, գորա հրատարակման վայրկե-
նէն՝ տէրութիւնը բոլորովին մէկգի-
թողլով իրենց բրած այլեայլ առա-
ջարկութիւններն, եւ քաշուելու է-
ին Թուրքիոյ գործոց միջամտելէն,
նոր օրէնսդրութեանց հրատարակ-
մամբ գոհ համարելով զիրենք: Սա-
կայն այդ Սահմանադրութեան հը-
րատարակուած պահուն՝ մեծ տէ-
րութեանց ուրիշ բարենորոգմանց
ծրագիր մը պատրաստելով, զայդ Բ.
Դրան ընդունել տալու ձեռնարկին
բաւական ցոյց կ'տայ թէ մեծ տէ-

րութիւնը բնաւ վստահութիւն եւ
համարում չունենալով օր: սահմա-
նադրութեանը վրայ, երկրին իրա-
կան բարեօրոգումն և քրիստոնէից բա-
րեկեցութեան ու անդորրութեան ա-
պահովութիւնը միայն իրենց ծրագ-
րած բարեօրոգմանց գործադրութեա-
նը մէջ կ'նկատեն:

Սակայն իրաց կացութիւնը այդ
Բրթօքօյը ստորագրութեան ալ չէ
պարզուած, ինչու որ ամեն մարդ
ընական հետաքրքրութիւն մը կը
զայ հարցնելու ինքնիրեն թէ քանի
որ մեծ տէրութիւնը նորէն իրենց ու-
րոշումը Բ. Դրան ներկայացնելով քն-
դուելի պիտի առաջարկեն, տեսնելով
Դուռը պիտի ընդունի՝ տէրութեանց
այդ նոր առաջարկութիւնը, և եթէ
չընդունի ու մերժէ, ինչպէս ըրած
էր Քօնֆերանսին ծրագիրը, ի՞նչ
պիտի ընեն տէրութիւնը զայդ իրեն
ընդունել տալու համար:

Ստոյգն ըսելու համար, ներկայ
կացութեան ամենէն մեծ դժուարու-
թեան լուծումն ու հանգոյցը՝ այս
հարցմանը պատասխանին մէջն է:
Իսկ սոյն հարցման արուելիք պա-
տասխանն ալ՝ մէկ բանն է միայն
կախումն ունի, այն է գիտնալ թէ՝
տէրութեանց այս անգամուն կնքած
միութիւնը՝ Քօնֆերանսին մէջ կըն-
քած միութեանն տարբերութիւն մը
ունի՞ թէ ոչ:

Եթէ տէրութեանց մտաբանու-
թիւնը նոյնն է Բրթօքօյին ստորա-
գրութեանը մէջ՝ ինչ որ եղած էր
Քօնֆերանսին ծրագիրն ստորագրել-
ուն մէջ, տարակոյս չկայ թէ ոչ Բ.
Դուռը պիտի ուզէ ճանչել ու ըն-
դունիլ այդ Բրթօքօյին համեմատ
եղած առաջարկութիւնները, ոչ ալ
տէրութիւնը պիտի կրնան կամ պի-
տի ուզեն ու է բան մ'ընել զայդ
Բ. Դրան ընդունել տալու համար,
այլ առաջուն պէս հիմայ ալ սրդո-
ղելով պիտի առնեն քաշին Թուրքիան
ինքն իրեն ձգելով, և այն ատեն
ներկայ անստոյգ և տաղանայալից
վիճակն ալ պիտի շարունակէ մնալ
ճիշդ առաջուն պէս: Այս տեսու-
թեամբ վերջին ստորագրեալ Բրթօ-

թօքօն ալ ներկայ կացութեան փո-
խանակ վախճան մը տարու և իրմէն
ստորադրեալ տնկալութիւնը փոխա-
նակ իրաւանայնելու, ընդհանրապէս
ամիս մը ժամանակ փոխադրուի, հետե-
ւադար տեղ կարեւորութենէ դուրս
դրութիւն մը պիտի ըլլայ:

Փութամբ քսել թէ մեծ ունեւո-
թիւնը, ֆոնֆէրմանին որոշումն ըս-
տորադրելով հանդերձ, այնպիսի ըն-
թացք մը բռնեցին՝ որ իրաւամբ
կատկած տունն Բ. Գրան թէ իրենց
այդ միաբանութիւնը իրական և ան-
կեղծ չէր, հետեւաբար առիթ առ-
ին Գրան, որ այս ալ իրենց կեղծ
միութեան քողին առկա պատրուակ-
նալ իրական անմիութենէն օգուտ
քաղելով մեծէր տառնց առաջար-
կութիւնը ինչու որ ինչքան ալ ան-
խելք ու անխոհեմ կարծուի, գործ-
նալ անկարելի բան է հաւատարմ
Բ. Գրանը յանձնադատութեամբ
մերժելու համարձակելը մեծ տէրու-
թեանց միաբան ըրած առաջարկու-
թիւնը, եթէ իրօք և հաստատ գիտ-
ցած ու համոզուած ըլլար թէ տէ-
րութիւնը ճշմարտագէտ համաձայ-
նած էին այդ մասին, անկարելի բան
է հաւատարմ ու կարծել որ Բ. Գրանը
մեծ տէրութեանց հաւաքակտն մի-
ութեանը դէմ դնել փորձէր:

Վասն զի սա կեար պէտք է ա-
ղէկ մը գիտնալ թէ Բ. Գրան ըն-
դունելու յօժարութիւնը կամ դժ-
կամակութիւնը՝ մեծ տէրութեանց
իրական միութենէն կամ անմիաբա-
նութենէն կախումն ունի: Ուստի
գիտնալու համար թէ Գրանը պիտի
ընդունի՝ Բթթօքօնի առաջարկու-
թիւնը, նախ սա պէտք է գիտնալ
թէ տէրութիւնը այս անգամ իրօք
և անկեղծօրէն միացած և համա-
ձայնած են մէջնորդին: Եթէ չեն՝ կա-
ցութիւնն ըստ փոխադրուած չէ, իսկ
եթէ իրօք միացած են այս անգամ
և Գրան ալ համազուած է այդ մի-
ութեանը, տարակոյս չկայ թէ Բթթ-
թօքօնի առաջարկութիւնը կամայ
տկամայ պիտի ընդունի Գրանը, ան-
կարելի ըլլալով իրեն Երրորդի մի-
ացեալ կամքին դէմ դնելու փորձելը:

Պիտի առարկութիւնը թէ ինչ-
պէս պիտի ընդունի Գրանը տէրու-
թեանց առաջարկութիւնը, երբ Օսմ.
Խորհրդարանին ըրած բողոքներն ու
ընդգրկութիւնները կ'առնուին ար-
տաքին միջամտութեան դէմ: Այս
առարկութիւնը չունի համար բա-
ւական է յիշեցնել թէ օսմ. Խորհրդ-
արանը — քաղաքական խնդրոց վը-
րայ ինչ կարծիք ալ որ ունենայ—
ընտել կորող և ձեռնհաս չէ այդ
մասին ու և չ'ընել կամ որոշում մը
արձակելու: Ինչու որ ըստ Սոհմա-
նադրութեան այդ իրաւունքը բա-
ցառիկ կերպով երկրին վեհապետին
և իր կառավարութեանը կ'ընտրուի:
Եթէ կառավարութիւնը հարկ չ'տես-
նէ՝ չ'ընդունի, իսկ եթէ հարկ դատէ՝
անշուշտ պիտի ընդունի, առանց
Խորհրդարանին հորցնելու, ինչպէս

ընդունեց Սերմիայ հաշտութիւնը,
այնքան ծախք ու զոհողութիւն ը-
նելէն յետոյ, հակառակ տաճիկ ժո-
ղովրդին և իր թերթերուն ըրած մե-
ծամեծ պահանջումներուն, համա-
պէս տէրութեանց այս վերջին Բթթ-
թօքօնի ալ պահանջումները պիտի
ընդունուին Գրանէ, եթէ ուս գլխաւ
ու ճանչէ թէ այս անգամ տէրու-
թիւնը իրօք և անկեղծօրէն միա-
ցած են իրեն դէմ, ուրիշ անգամ
մը խոյս տուած էին ֆոնֆէրմանին
առեւը, իսկ օձիքին չ'կրցան աղա-
տել Ռուսիոյ ձեռքէն, որն որ մինչև
վերջը պիտի ջանայ անգամ մ'առնց
կնքած միութիւնն ու համաձայնու-
թիւնը իրենց կեղծ ու առ երեւոյթ
վիճակէն հանելով, իրական և դոր-
ծադրական վիճակին մէջը դնելու:

Վերջ. — Երեկուան թերթերուն
Ձրդ. երես, առաջին սիւնակ, վարէն
վեր համարելով Ձրդ. տողին մէջ «ան-
հիմն ըլլալը» պէտք է կարդալ «ան-
հիմն չ'ըլլալը», ըն անուշադրու-
թեամբ ինկած ըլլալով ինչպէս պար-
բերութեանը իմաստէն ալ յայտնի է:

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԿՐԾՆԱԿԱՆ ԳԼՈՒԽՆԵՐԸ

Քաղաք մարտ 21 Նոտէն

Օսմ. Երեսի, Ժողովոյ

Այս երկուշաբթի աւուր նստին
մէջ տնցած հետեւեալ միջադէպը
միայն ուշադրութեան արժանի կ'հա-
մարիմք:

Վիլայաթ Նիզամնամէին ընթեր-
ցիւմը ձեռք առնուելով երբ կ'հաս-
նի 2477 յօդոսին, որ կոչուի «Եթէ
Քաղաք մը վարչական ժողովոյ նա-
խագահութիւնը գայմագամը կ'վա-
րէ, Ժողովը և անգամէ կ'բաղկանայ,
2ը տաճիկ 2ը ոչ-տաճիկ, իսկ տեղ-
այն Միւֆթին և կրօնական գլուխ-
ները յիշուանց անգամէն ժողովոյն»:

Այս յօդոսածը ջերմ վիճաբա-
նութեան մ'առիթ կ'առայ:

Տաճիկ երեսիսիւն մը. — Ես
հարկ չեմ տեսներ որ կրօնական գը-
լուխներն անգամայն ժողովոյ, որն
որ վարչական գործերը միայն տեղ-
ներու պաշտօն ունենալով, չեմ հա-
կընար թէ կրօնականներն հոգ լինչ
գործ ունին:

Ուրիշ երեսիսիւն մը պատաս-
խանելով առ այս, հասցի վեր պահ-
ած սովորութիւններն վիլայաթեան
կ'կոչէ, և գիտել կ'առայ թէ վարչա-
կան ժողովոյ առաջը շատ անգամ
կրօնականով խառն խնդիրներ կ'ել-
նեն, հետեւաբար այլևայլ ազդե-
րուն կրօնական առաջնորդաց ներ-
կայութիւնը հարկ անհրաժեշտ է:

Մանուկ էֆ. Հալէպցի. — Տեղեր
կան, Հալէպ օրինակի համար, ուր
10—12 այլևայլ դաւանանքէ ժողո-
վուրդ կ'առնուի: Եթէ տանց ամե-
նուն ալ կրօնական գլուխները ժողո-
վոյն մէջ բաղմուտ ըլլան, ուրիշ ան-
գամայն տեղ պիտի չ'մտայ: Ուստի
կ'առաջարկեմ որ այսպիսի պարա-
գայի մը մէջ մինակ 2 կամ 3 կրօն.
գլուխները առնուին այն ժողովոյոց
որոնք որ շատուր են և մեծ մաս կը
կազմեն հոգ:

Բալլիխան էֆ. Պրուսայոյ. —
Որովհետեւ ոչ-մահմեդական ժողո-
վըրդոց կրօն. գլուխներն ժողովէն

արտաքսել կ'ուզուի, պէտք է ուրեմն
որ Միւֆթին ալ դուրսը մնայ:

Ատենապետ. — Արդէն մտքէս
կ'անցնէր կոր թէ այդ գիտողու-
թիւնը պիտի ըլլայ: Մակայն փառ-
է կարծել թէ Միւֆթին ալ մահմե-
դականաց կրօնական գլուխն է, Նա
ուրիշ բան չէ՝ բայց եթէ օրինաց
թարգմանը (մէմուրը գանուն) ուստի
և այս տեսութեամբ չ'կրնար ժողո-
վէն դուրս մնալ:

Մարտաւեան Սեպուհ էֆ. —
Էս տնայէս կ'խորհիմ թէ այդ վար-
չական ժողովներէն, ոչ միայն Միւֆ-
թին և կրօն. գլուխները, այլ և Գայ-
մագամն ալ դուրս թողելու է, և այդ
ժողովը ըստ իս՝ միայն ընտելացը
կողմէն ընտելաց անգամներէ կ'ազդի-
րուելու է:

Ասոր ալ ի պատասխանի ուրիշ
տաճիկ երեսիսիւն մ'երաւ կրօնա-
կան գլխաց ժողովէն արտաքսու մը
շատադուրելու:

Վիճաբանութիւնը տաքնալով
ուրիշ դոյն առնուլ կ'ապաւնայր, երբ
տեսնուելուր դոյնց միջոցէպը, այս
կետին վրայ բացուած վիճաբանու-
թիւնը՝ ծրագրին երկրորդ ընթերց-
մանը թողուլ:

Այս կարեւոր և կենսական միջա-
դէպերն բաւական կ'համարիմք առ
այժմ լոկ յիշատակելով անցիկ ու
աւանց ուէ գիտողութեան, օրք ետ.
քէն ըլլալիք Խորհրդածութեանց մէկ
մէկ ընդարձակ նիւթեր կ'հայթայ-
թեն: Այժմ բաւական է որ ընթեր-
ցողը գիտնան թէ ինչ պարագայ տեղ-
քին խնդրոց վրայ որոշում տալու
կոչուած է օսմ. երեսի. ժողովը, ու-
րոյ ազդեցութեան մէկ որոշմանը դէմ
— եթէ տեղի ունենայ — չ'պիտի ու-
շանայ մեր աղդ. երեսի. ժողովոյ կող-
մէն քուէարկուելիք բողոքն ու հակ
— որոշումը:

Մեր աղդ. երեսի. ժողովոյ կու-
րեսուրութիւնն ու կենդանութիւնն
ալ հոս պիտի տեսնուի, մինչ այժմու
ըրածը պարոյտական վիճաբանութեան
մը տարբերութիւն չունի:

ԲԻԾԹԻՑԻՆ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնարայի օսմ. դեսպանը երկար
հեռագրով մը հաղորդեց Բ. Գրան
այս բշ օր Բթթօքօնի պարունու-
կութիւնը:

Յիշեալ հեռագրին անմիջապէս
տաճիկերէնի թարգմանուելով մեծ
եպարդոսը փութով զայն առեր պա-
լապ տարեր էր Սուլթանին հաղոր-
դելու, և վերջէն Բ. Գրանը վերա-
գարծին ալ դուստարած պաշտօնէից
ժողովը՝ երկար տառն զայդ իր խոր-
հրդակցութեանցը նվաճ ըրեր էր:

Մայն հեռագրին բովանդակու-
թեանց իմաստը հետեւեալ կերպիւ
կամփոփեմք, յորմէ և կ'առնուի թէ
սոյն թերթերուն սկիզբը մեր Տե-
սութեանը մէջ յայտնած կարծիքէն
շատ շտաբերի:

«Մտորադրեալ տէրութիւնը կը-
սեն թէ արեւելեան ներկայ տաղ-
նապին առթիւ 6 տէրութեանց մէջ

Համաձայնութիւն մը գոյանալով, այդ համաձայնութիւնէն յառաջ ելած էր Կ. Պօլսոյ Գօնֆէրանսին դաւանումը, որն որ Սերվիլոյ ու Գարաապիւնի և Պօնտիւի, Հէրոէքի ու Պուլկարիոյ խաղաղացման հիմնական կետերը սրտեց: Իսկ Գօնֆէրանսն ապարդիւն ելնելուն հակառակ, տէրութեանց այդ համաձայնութիւնը նորէն վաւերացաւ ու հաստատուեցաւ սոյն Բրոքթօքօլին միջոցաւ:

Ստորագրող պետութիւնք ճանչեալով և ընդունելով Սերվիլոյ և Բ. Դըրան մէջ կնքուած հաշտութիւնը, կը պատուիրեն Դրան՝ Գօնֆէրանսին մէջ իրենց փոխանորդներուն որոշած բարենորոգմանց զործադրութեանը ձեռնարկելու, բարենորոգմանք զորս Դուռը պարտականութիւն յանձն առած էր՝ զործադրելու: Ստիպելով բաշայի ծանուցագրովը:

Գալով զինամիութեան, Բրօքթօքօլը խորհուրդ կ'ապ Բ. Դրան սպառնալիսութիւններն գաղտնիցել և յատուկ գեղադան մը զրկել ի Ս. Ֆէլձերպուրկ ուղղակի բանակցելով համաձայնելու համար Բուսիոյ հետ որոս բանակը խաղաղութեան վիճակի մէջ զբաւելու խնդրոյն վերադարձ:

Այդ Գօնֆէրանսին ճրագրած բարենորոգմանց զործադրութեան երաշխաւորութեանը համար ալ, Բրօքթօքօլը իրաւունք կ'ապ Կ. Պօլսոյ գեղապանաց ներկայացոյցիներուն՝ հսկել օսմ: Կառավարութեան ընթացիցը և արարմանցը վրայ:

Յաւարտ բանի՝ Բրօքթօքօլը կըսէ որ եթէ Բ. Դուռը չգործադրէ Գօնֆէրանսին որոշած բարենորոգումները, ստորագրող տէրութիւնք վերջէն պիտի խորհին ընելիքին:

Առ այժմ սոյն բովանդակութիւնը յառաջ կ'ընկերմը մեր կողմէն առանց ունէ մեկնաբանութեան, ինչու որ բաւական բացայայտ է իմաստը: Կլիմանմը թէ մեծ տէրութեանց տեղոյն ներկայացոյցիներն յառաջիկայ չը, որ Բ. Դուռն երթալով պիտի ներկայացնեն հաւաքապէս կառավարութեան՝ Բրօքթօքօլին պահանջները:

Տեսնենք Դուռն ի՞նչ պիտի պատասխանէ, զոր յառաջիկայ գլշ էն առաջ չեմք յուսար որ ապ:

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

Մշտ վիճակին ժողովրդեան կողմանէ ստորագրելու և ազգ. վարչութեան ուղղակի հանրագիր մը չնորհակալութիւն և գոհունակութիւն յայտնելով Մշտ առաջնորդ Գեր. Ալէքսանտր Զօր՝ քիչ ատենի մէջ գործած բարեացն ու վարած պաշտօնին մէջ ցոյց տուած փութաշնորհութեանը, արդարամտութեանը և ազգասիրութեանը մասին, կ'ինքրէ վարչութեանն որ յիշեալ առաջնորդին սոյն աշխատութիւնը վարձատրէ ի քաջաշնորհութիւն այլոց: Կնքել թէ վարչութիւնն ալ փութացեր է այդ վարձատրութիւնն արժան համարել, արտօնութիւն զրկելով իրեն երթալ եպիսկոպոսանալու Մշտ վիճակին վրայ, ինչու որ երկու որ յառաջ Պուշէն եկած հեռագիր մը կ'իմացանէ թէ Գեր. Ալէքսանտր Զօրն բայ ելեր է երթալ յիշմիածին եպիսկոպոսութիւնն ընդունելու:

— Ե. յուպի Ս. Եղիա եկեղեցւոյն թաղ. խորհրդոյ ատենապետ Սէմէրճի Յակոբ աղա, որ այս չը, որ փութալ:

ճանեցաւ իր ծերունագրող հասակին մէջ 400 սակի կտակեր է թաղին երկնէն վարժարանացը, կտակնի գործադրութիւնն ալ իրեն որդւոցը յանձնարարելով:

— Երեկ ցաւալի յաղորդաւորութիւնն ինքնիւ սնեցաւ յիշմիգարու: Յինճանճան Սահակ աղայի որդին Պարսուտ անուն, 3 աւուր մէջ, թիֆօյի հիւանդութենէ մը բուժուելով, զոհ գնաց այդ անբուժելի ախտին, 21 տարեկան ծաղիկ հասակաւ առ Աստուած փոխելով նորքն թաց երեկոյն:

Բարեկիշառակ հանդուցեալն իր ազնիւ բնաւորութեամբը, կըլծութեամբն ու ընտել բարեմասնութիւններովը յաջող և գեղածիճաղ ապագայ մը խոստանալով, սորա այս վաղաժամ կորուստն արդարեւ մեծ, անգարմանելի և անմխիթար վիշտ մեծ իւր որդեկորոյն ծնողացը, առ որոս մեր ցաւակցութիւնն յայտնելով յերկնից սիրտինը կ'մաղթեմք իրենց վշտակերաւ որոին:

— Ակնայ Լիճք գիւղէն գրուած նամակ մը՝ տեղւոյն անապահաւով վիճակը և ֆրգաց նորէն անպատիժ բռնութիւններ գործելու սկսելն յայտնելով, կ'պատմէ թէ անցեալներն 2 ֆիւրտ յիշեալ գիւղին շուկայն առուտուրի մէջ 20 փոյի տարբերութեան համար հայ խանութպանի մը հետ գտնելով գիւղին մօտ անմարդի տեղ մը կ'պահուին յիշեալ հայն անցած տունն զանի կողոպտելու, որն որ իրօք անցնելու միջոցին թէպէտ վրան կ'յարձակին, իսկ հայը զաննը յաղթելով կանցնի կերթալ իր ջորին հետ: Ասոր վրայ քիւրաքերն արտօնելով, 2 անգամ է որ բազմութեամբ յիշեալ գիւղը կ'ընեն և հայուն տունը կ'աշարեն եղեր զանի պահանջելով, որոնք առաջին անգամուն 1, իսկ երկրորդ անգամուն 4 հատ 100 նոց թուղթ առնելով թողիւ ետ դարձեր են, իսկ կ'վախցուի որ նորէն պիտի դան, ուստի և ամբողջ գիւղը անհնարին ահ ու դողի մէջ է եղեր:

ՀՆՈՒԱԳՐԱՆՈՒՐԻ

Լոնտրա 2 ապրիլ Բրօքթօքօլի ստորագրութեանն անմիջապէս ետք տէրութիւնք բաւանդութեան մասն խաղաղութիւնը ձեռք բերելու միջոցներուն վրայ համաձայնելու համար: Լրաթերթը անգլիական գիւանագիտութեան մէջ յաղթանակը կ'համարին զայս և վստահութեամբ Բ. Դրան ընելիք որոշմանցը կ'ապանեն:

Թայմը կ'իմացանէ թէ Ե. Դըրան մէջ խաղաղութեան փոտահութիւնը վերահաստատուելուն պէս, Բուսիա մեծկակ փոխառութիւն մը պիտի ընէ:

Բարիկ 2 ապրիլ Արքուրի մարգիդը՝ հոս հասաւ Լոնտրայէն, ստորագրեալ Բրօքթօքօլն հետք բերելով:

Ս. Բէթթերպուրկ 2 ապրիլ Բրօքթօքօլին ստորագրելը ծանուցանող Լոնտրայի հեռագիրը կը յաւելուն թէ անմիջապէս Բ. Դրան ալ պիտի ծանուցագրուի Բրօքթօքօլը:

Պիլմարք իշխանը մօտ օրէն գործերէն քաշուելով հանգիստ պիտի առնու երկար ատեն մը, արտաքին գործոց վարչութիւնը Պ. Պիլմարքի, ներքին գործոց վարչութիւնն ալ Պ. Բամֆաուզէնի յանձնուելով:

ՆՆՐԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Կըսեմք թէ Գանճուց պաշտօնէտ թիւներ մտադիր է եղեր առաջարկել նախարարաց ժողովոյն, որ կամ սակոյ հետ թիւներն փոխանակութեան գինը առաջուան պէս 100 կամ 110 դշի իջեցնելու յատուկ տրորէնութիւն մ'ըլլայ, և կամ թըղթադրամը բոլորովին վերցնելով, նորէն հնչուն մետաղի գործածութեան վիճակը վերադարձնելու միջոց մը խորհուի:

Ասոր պատճառը խիստ դիւրին է գիտնալ, ինչու որ մասնաւոր անհատք ինչքան որ կ'ընասեն ուսեատի ծախուց մասին՝ Գանճը ասոնցմէ շատ աւելի փնտելու վրայ է ուսեատի և այլ նիւթերու ծախուցը մէջ, զորս օսկեգրանով վճարելու պարտաւորեալ է, և պէտք է գիտնալ թէ Գանճէն վճարուած ամսական թոշակի գումարը՝ ուսեատի և սպառազինութեանց համար վճարուած գումարին հաղիւ 1 տասներորդն է, և թէ Գանճին հատոյթը փոխանակ սակոյ՝ զուտ թուղթ ըլլալ սկսած է, որոյ գնոյն անհաստատութեանը պատճառաւ՝ որոշ Պիլմարք մն ալ անկարելի կըլլայ շինել:

— Խաղաղիւղի Գումպարհանէի զինուորական հիւանդանոցէն օրը 15—20 մարդ մեռնելով շարունակ, տաճկաց գերեզմաննոցը թաղուելէն գիւղին օդը ապականելուն պատճառաւ, ուր այս օրերս սովորականէն աւելի ճարակած է թիֆօյի հիւանդութիւնը, կ'իմանամք թէ գիւղին բոլոր Հայ, Յոյն, Տաճիկ և Հրեայ ժողովրդոցը կողմէն հանրագիր մը ստորագրուիլ սկսեր է, ինչորելու համար ֆաղաքապետութեանն որ կամ հիւանդանոցը գիւղին մէջէն վերցուի, կամ մեռնողները գիւղին գերեզմաննոցը թաղուելէ արգելուին:

— Երեկոյն ուշ ատեն հրատարակելով թէ վիճակ մը յաւելուածին վրայ հասարակութեան մէջ զբոյց մը տարածուելով, որպէս թէ եպարքոսական և նախարարական մեծ պաշտօնախոխներ տեղի ունեցեր են, կ'փութամք յայտնել թէ բոլորովին անհիմն է այդ զրոյցը, և թէ եղածն ալ՝ սոսկ դատարանական մանր մունր պաշտօնախոխութիւններէ զատ ուրիշ բան մը չէ:

— Պօլսոյ երեւոյթաններէն Սերվիլոյն էֆ. ի տեղ նոր բնորոշած իւր իրաւաքի էֆ. անձնական վատաւորչութեան պատճառաւ հրաժարական տուեր է: Հետեւաբար նոր կատարուելիք քուէարկութեան մէջ, կ'յուսուցուի թէ ասոր տեղ կամ Սուրանեան Ստեֆան բաշա և կամ Սարաճեան էֆ. պիտի ըն որոին, նախորդ քուէարկութեան մէջ իրաւաքի էֆ. էն յետոյ առաւելագոյն քուէ ստացողներն տոնք լինելով:

— Առջի գիշերը եղարգոսին ապարանքը, երէկ ալ Բ. Դուռը ստեպ նախարարաց ժողովներ տեղի ունեցան:

— Պարզմ: գործ. պաշտօնեայն երեկ կայս. պալատը հրաւիրուեցաւ, ուրկէ ելնելուն Բ. Դուռը եկաւ ժողովոյ ներկայ գտնուելու:

— Տամատ Մահմուտ բաշա այսօր կամ վաղը Չանագ — Գալէ պիտի երթայ ամբութիւններն աչքէ անցնելու:

— Անգլիա առաջարկեր է Բ. Դըրան որ Նիքսիք Գարաապի թաղու, բերդերը քակելով, իսկ Դուռը զոյս ալ չէ ընդուներ:

ԱՁԳ.
ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐՃԱՐԱՆ
ՁԵՐՆԱԿԱՅ ԵՒ ԳԻՇԵՐՈՅԻՆ
ուր դադարեցնել խօսակցութիւնը
պարտաւորել է
վարժարան նախակրթական
ու երկրորդական ուսմանը

Կէտիկ փաշայի մեծ փողոցին վարի ծայրը, դեղագործի խանութին վրայ թիւ 115 ընդարձակ և օդաւետ տունը 6 ամսէ ի վեր վարժարանի վերածուած է մեր տընօրէնութեան ներքեւ. յաճախող մանկըւայն թիւն է իբր յիսուն. 11 պաշտօնէսը կան վարժարանին մէջ, սրբ ամենայն ճշդութեամբ և արդիւնաւոր կերպով փգատարակեն աշակերտներն ու աշակերտուհիները:

Ուրիշ հայ վարժարանաց մէջ ընդհանրապէս դաստիարակութիւնը քիչ է, որոց աւանդելու մէջ թող Սուրբանիէ վարժարանին մէջ թողնին նման է, կուսուցուին նաև բնագիտութիւն, տնտեսականութիւն, պատմ. եւրոպ. լեզու (ձայնական երաժշտ.) և աղջկանց համար ձև ու կար ուսուցանելու մեծ ջանք կը լինի: Գաղղիներէն, թըւադիտութեան և երկրաչափութեան բարձրագոյն դասերը գրեթէ բոլորովին գաղղիներէնով կուսուցանեն, իսկ միւս դասերն հայերէն. թէ՛ աշակերտը և թէ՛ աշակերտուհիը ճաշի, դրօսանայ և հանգստեան տոներն զաղղիներէն խօսելու պարտաւորեալ են: այս բանն զիրենք վարժեցնելու համար վարժարանս մնացուն պաշտօնաց մ'ունի, ամեն օր ալ խօսակցելու վարժութեան դաս կ'աւանդուի:

Վարժարանս կընդունուին նաև երեք ու կէս տարեկան մանչ և աղջիկ մանուկներ, որոց դաստիարակութիւնը դորովաւորտ վարժուհւոյ մը յանձնուած է, և որոց համար Գերմանիոյ մէջ գործածուած զբօսալի և օգտակար խաղալիքներ կան վարժարանին մէջ: Պղտիկ մանկանց ամսական թոշակն է 1 արծ. մծա. եռամսեայն կանխիկ, լեզու և ուսմանը ուսանողաց ամսական թոշակն է 2 արծ. մծա. եռամսեայն կանխիկ. անոնք որ ցերեկեայ ճաշը վարժարանէն ընել կուզեն, ամսական 3 արծ. մէծիւս աւելի վճարելու են:

Գիշերօթիկ աշակերտներն ամեն խընամբ ու հանգստութիւն կ'ալանդեն մեր ընտանեաց մէջ, իբրեւ թէ իրենց տունն ըլլային. այսպիսեաց եռամսեայ թոշակն է 3 օսմ. ոսկի կանխիկ. դաստեանքն զրկելու երբ աղայք պէտք է որ մայրաքաղաքին մէջ իրենց ծնողաց կամ պաշտօնաց ներկայացուցիչն ունենան:

Ծաղիկ շինել սովորել ու զոյգ տիկնայք և աղջկանք ալ կընդունուին վարժարանին մէջ յատուկ սակարկութեամբ: Բիւն-յի տնաման յատուկ ջանք կը լինի, դասաւանդէ բնիկ գաղղ. Օրիբոյ Տալիէ, փիլայի Բարիգու Երաժշտական վարժարանէն (քօն. սէրվաթուաւ), բիւնօ դաս աւանդ ուզողներն և թէ վարժարանին աշակերտներէն են, պիտի վճարեն ամսական 2 1/2 արծ. մծիւս. իսկ եթէ զրանք միայն բիւնօ դաս աւանդու աշակերտք կամ օրիորդք դան 3 արծ. մծա. եռամսեայն կանխիկ:

Աւագը կրնայ այցելել վարժարանին. ընդարձակ տեղեկութեանց համար ևս պէտք է վարժարան գալով սնորհութեան հետ աւանդել:

Տէր և Տնօրէն
Մ. Ա. Սուրենյան

ՇԱՐԱԿԱՆՔ

ՏԱՂԵ ԵՒ ԱԼԵՎՈՒՔ

ԱՆԱԳ ՇԱՐԱԿՈՒ

Բ ՊԵՏՍ

ԵՆԵՂԱՅԻՆՈՅ ՄԱՆՎԱՆՅՈՅ

Կ'աւանդի ի տպար. Հայաստանեայց և բոլոր գրաւորականաց քով գին 100 փրջ. վարժարանաց համար հարկերին տասը զեղլ կ'լլայ:

Դաւաթիւ Գ. 22 Մարտ
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	14 68
Գոց	13 58
Բարձր գին	14 10
Յաճ գին	15 54

Փոխ. 65ր	Քր. 72
» 65ր	» 73
» 69ր	» 66
» 73ր	» 65
Գանձատու	22
Ստիւթէ Ժէնէրալ	5.08
Ստիւթէ Օթօման	2.11
Պանք ալ Բօնաթ.	5.20
Գրէտի Ժէնէրալ	5
Թրամիլ	1-55
Բուժ. Նրկաթուղի	56 10
Բուժ. կարօն	
Գօնա. »	
Տոկոս	
Բըբոր	
Հէվալէօլ	

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օ.մ. - 100 րէ 1 հաշիւ)

Անգլ. սակի	109.53
Գաղղ. »	87.27
Բօլ	89.10
Գարգօն արծաթ	16.23
» թղթապարս	12.
Գրքից	51.20
Հինգնոց	12 10
Մէթալիք	13 28
Ճերմակ մէծիւս	4. 23
Պղինձ	170.
Թղթապարս	138.

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
ԲԱՆԱԼԻ

ԱՆԳՂԻՐԵՆ ԼՆՁՈՒԻ
ՎԱՍԵ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱՅ

Սխառտարեանց
Գ. Պաղտատարէն

Անգղիկներէն լեզուն դիւրաւ ուսուցանելու ընթացքով յօրինուած սոյն Գերակաւ նութիւնը, որուն խրաքանչիւր կանոնաց զրոյց աւանդին աւանդին հրահանգներ դրուած են խիստ դիւրաւաց ռոնով, կը ծախուի 2 արծմաքճըւար Գաղղեան խանութիւն 12 Սրամեան տպարանը և Մէրճան գրաւորական Սրապեան Պաղտատար աղայի խանութը Գին 2 ու կէս ֆր.

ԾՈՒԼԷՆ ՁՐ ԲՈՆՈՒՄԷԼՈՒ ԴԵՂ
Բաղադրութեամբ
Լ. ՏԻԼԵՍ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ

Ծովային ճանբորդաց համար անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն մէկ խահուէի դեղալ մը սոյն դեղէն աւանդով, կրկին չափովը պարզ ջրի մէջ խառնելով խմած ատենը մարդ վերստին իւր հանգալու ու առողջ վիճակը կատարանայ, կը դանուի Լ. Յիւնեայի գեղարանը, Դաւաթիւս Մեծ փողոց, թիւ 108 մէկ շինք 2 ու կիւ ֆր. դնով:

ՄԻՆԱՍԻԱՆԻՆ ՄԱՂԱՋԱՆ ԴՏԵՈՒԱՅ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին խառնէն. ներէ լաղաղութեամբ ըլլալով թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կ'գործածուի ու բաղմամբիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ շուտով կը բըժըղէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ Գալի, Ստամբուլի, մէջքի կամ Աղիքներու ցաւեր. ու նաև Բանջր, Բօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւններ ունեցողները այս դեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով: Կէս դաւաթ ջուրի մէջ զիր սպարի դրալէն աւելի չաքար, վրան լեցուր անուշի դրգալ մը փոխառէ, աղէկ մը խառնէ ու խմէ: Այնորդի հիւանդութեանց և Ուռեցքի համար դեղը վերայիւ եալ կերպով պարտաւոր է ծամը կտմեր. կու ծամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի դրգալ սոյն բաղադրութեան խմէ: Յօդաւոր ըրմամբ իմով, Ուրքի ցաւի, Ստամբուլի ու տեսակ տեսակ կանխիկ ցաւերու համար դուրսէն փոխառէ քսիւով աղէկ մը շինելու է: Այնպիսի ցաւի համար քիչ մը բամպակ փառաւէի մէջ թափելով ցաւած ակաւային վրայ դնելու է:

Ամեն ատեն երբոր ցաւի մը համար դուրսէն փոխառէ քսիւ հարկ ըլլայ, եթէ քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն կ'ըլլայ:

Մարմնոյն սորուած կամ ճըմբուած տեղերը ժշկելու համար փոխաղը պատաւ հածին պէս փառաւէն տն աղէկ մը լեղնէլու է: Գանակով ևւ. կարուած վերքերը բժշկելու համար արիւնը չի սորած շուտով մը վերքը կապելու և կապին վրայէն փառաւէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը թրջի: Գանակէն նաև արեան շրջանը կաւաղացնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զարացընէ:

Սյս դեղին օդաւարութեանը վրայ երկարօրէն զրկ աւելորդ կը համարենք. գործածողները զայն միշտ կը զօլին, ու զոյգ կրնայ անձամբ փորձել. դինն աժան է: Կը ծախուի Սիւսեան և Ընկերաց Ս. մերիկեան վաճառատունը որ Դաւաթիւս Կ. Պօլս 1:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆԻԹԻՒՆ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ
ՈՌՍՈՒՄՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ Ս. ԵՆԵՂԱՅԻՆՈՅ

Քրիստոնէական ուսման գնդեղիկ դասագիրք մ'է, զոր ազգային քաջ մասն. նազիր և Հայաստանեայց եկեղեցեաց լատինոսէ վարդապետ Արթ. Գարեգին Սրբաւանդեանց կ'ունիւրէ աղգ. մանկուայն և կը պարունակէ:

Մասն Ա. շինուած հասարայ
» Բ. Հին Կտակարան
» Գ. Նոր Կտակարան
» Կ. Տարերք Հայաստանեայց Կեղեցեայ պատմութեան:

Արթ. հեղինակը մանկական բարձրականի պատկանեալ դաս մն ալ դրած է 'ի սկիզբն գրքուկիս:

Կը գտնուի Եէնի-ճամբ Զինկիլիէք ճատէսի Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը թիւ 2 և ուրիշ գրաւորականաց քով: Գինն է 23 անթիմ:

Գաղղաց համար և մեծ քանակութեամբ առնուած ատեն հարկերին տասը զեղլ կ'ըլլայ: